

Notat

Til	Stortingets Kirke-, utdannings- og forskningskomité
Fra	Hovedorganisasjonen Virke
Dato	17.10.2014
Sak	Notat til høring Statsbudsjettet 2015 Kunnskapsdepartementet

---

Generell kommentar:

Hovedorganisasjonen Virke representerer 18.600 virksomheter med 220.000 ansatte i bredden av norsk næringsliv og frivillig sektor. Blant våre medlemmer er ca. 250 institusjoner på alle nivåer i utdanningssystemet.

Budsjettet for Kunnskapsdepartementet 2015 er et godt budsjett for kunnskap, men svakt på kompetanse. Virke er godt fornøyd med Regjeringens satsing på å fremme kvalitet i det formelle utdanningssystemet, men er bekymret for andre viktige læringsarenaer. Budsjettet gir ikke forståelsen av at en nasjonal kompetansepolitikk må styrke læringsmulighetene også i arbeids- og samfunnsliv.

Kommentarer til enkelte kapitler og poster:

Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

- Yrkesfagløftet
- Samfunnskontrakten for flere læreplaner

Regjeringen har satt fag- og yrkesopplæring høyt på agendaen gjennom "Yrkesfagløftet", men Virke savner markante avtrykk av dette i det fremlagte budsjettet for 2015. Vi er spesielt opptatt av at dette "løftet" må innebære noe kvalitativt nytt og ikke bare "mer av det samme".

Egne satsinger

Når Meld. St. 20 (2012-2013) på en overbevisende måte beskriver fire utdanningsprogram hvor fag- og yrkesopplæringen fungerer svært dårlig, peker den på en sammensatt og kompleks utfordring. Men hovedbudskapet er klart: Systemet for fag- og yrkesopplæring i Norge må i langt større grad la seg utfordre av tjenestenæringene og i mindre grad ha sin oppmerksomhet på å skape forbedringer i de delene av arbeidslivet hvor fag- og yrkesopplæring har lang tradisjon og fungerer godt. Dette krever egne satsinger mot de ulike tjenestenæringene.

Fagopplæring i varehandelen

Virke mener det er klokt å prioritere, som et første steg, en egen målrettet satsing rettet mot varehandelen. Dette er en stor næring som sysselsetter 370 000 ansatte og hvor mange unge finner sin første arbeidsplass. Hvis fag- og yrkesopplæringen kan bli en suksess i varehandel, vil vi ha sørget for å gjøre denne delen av det formelle utdanningssystemet relevant for en av de dominerende næringene og erfaringene vil kunne gi gode effekter også for andre tjenestenæringene. Satsingen vil innebære å ta utgangspunkt i de ulike systemer for internopplæring som i dag sørger for nødvendig kompetanseforsyning i handelen, og lage broer mellom disse og det formelle utdanningssystemet. Virke ber om at det opprettes et eget tiltak under kap. 226 post 21 hvor utdanningsmyndighetene og handelsnæringen i fellesskap får i oppdrag å initiere og koordinere piloter og prosjekter som utvikler fagopplæring i varehandelen.

Kap. 253 Folkehøgskolar

Kap. 254 Tilskott til vaksenopplæring

Kap. 257 Program for basiskompetanse i arbeidslivet

Disse tre kapitlene henger sammen på følgende måte:

Regjeringen har nylig invitert til et bredt samarbeid om utvikling og implementering av en nasjonal kompetansestrategi. Før vi har satt oss rundt bordet og drøftet analyser og prioriteringer for veien videre, gjøres det i Kunnskapsdepartementets budsjett for 2015 alvorlige kutt og omprioriteringer med betydelig virkning for iverksetting av en nasjonal kompetansestrategi. Folkehøgskoler, nettskoler og studieforbund vingeklippes, uten at konsekvensene for det nasjonale kompetansesystemet blir drøftet. De er alle viktige aktører for kompetansebygging utenfor det formelle utdanningssystemet. Virke gir Regjeringen ros for å styrke opplæringen i grunnleggende ferdigheter for voksne. Spesielt er den økte bevilgning på 15 millioner til ordningen Basiskompetanse i arbeidslivet (BKA) viktig, og at det legges til rette for at også frivillige organisasjoner kan bidra til denne type opplæring gjennom en egen bevilgning på 10 millioner til Basiskompetanse i frivilligheten (BKF). Men vi er bekymret for at de aktørene som normalt ville vært sentrale i BKF og BKA sannsynligvis ikke vil være der til å ta det oppdraget hvis det fremlagte forslag til statsbudsjett blir vedtatt. Den samme utfordringen ser vi på området digital kompetanse. Vi tar det for gitt at å sikre nødvendig digital kompetanse vil bli et sentralt element i en nasjonal kompetansestrategi. Ved å ta bort den statlige støtten vil et av dagens fremste fagmiljøer, Fleksibel utdanning Norge, bli borte og det må bygges opp noe nytt.

Nullingen av støtten til nettskoler og kortere kurs på folkehøgskoler er så langt vi kan forstå direkte i strid med det lovverket, Lov om Vaksenopplæring og Lov om folkehøgskoler, som regulerer tilskuddene til disse skolene. Denne lovfestingen av tilskuddet er gjort nettopp for å sikre forutsigbarhet for skolene og gjøre dem i stand til å ta det samfunnsoppdraget som er nedfelt i lovverket. Hvis departementet ønsker å ta bort denne støtten, må det skje etter en dialog med de berørte skolene og med en overgangsordning på plass.

Kap. 281 Felles tiltak for universitet og høgskolar

Virke mener Regjeringen langt på vei følger opp i budsjettet den satsingen på høyere utdanning og forskning som er varslet, gjennom mange gode tiltak og oppfølging av igangsatte prosesser. Men det er spesielt ett område som ikke får oppmerksomhet i budsjettet og som er overmodent for tiltak.

Tilbud om praksis for alle bachelorstudenter

Virke har over lang tid, i samarbeid med UH-institusjoner, arbeidet med modeller for praksis i bachelorstudier. Nasjonalt Råd for økonomisk-administrative studier har enstemmig besluttet å opprette en egen arbeidsgruppe for videreutvikling av modeller for praksis i bachelor i økonomi og administrasjon. For kap. 281 post 01 er målet for 2015 at "Midlane skal støtte opp under måla for universitets- og høgskolesektoren og prioriterte politikkområde". Arbeidet med tilbud om praksis i bachelorstudier har vist at dette er et målrettet tiltak for å gjøre studiene mer relevante, styrke samarbeidet mellom institusjonene og arbeidslivet og bidrar til å øke gjennomføringsgraden i studiene. Samtidig ser vi at institusjonene må bruke ekstra ressurser på å utvikle tilbud om praksis i samsvar med de nødvendige og ønskelige kvalitetsnormene for høyere utdanning. Et insentiv i statsbudsjettet vil gjøre det mulig for alle institusjoner å komme i gang med et utviklingsarbeid, og det vil gi et signal om at politikere og myndigheter ser verdien av å bruke praksis for å styrke høyere utdanning. Vi ber derfor om at det opprettes et eget tiltak under kap. 281 post 01 som gjør det mulig for institusjonene å søke midler til en utviklingsfase for praksis i bachelorstudier.